מנהגים

פיל היפשר דען דיא ערשטן זיין
גוועזין • דז ווערט מן וואול מערקן
אין לעזן :

פון מלי אנהגיס מין מסכת דמרך דז גנן
ימר • מך וועלט נר • פולן • פיהס
מעי הרין פר ומר • מזי פין דיניס
גיזענט גמר עבן • דז מיר וויסט
מין גמטס דיגסט נו
נעבן :

נדפס פה דיהרן פארט

נדפוס האלוף מהור"ר מנתי מסורר מפרלג :

לפרט תב"א דגאולה לפ"ק :

גלובט זייט גאט • דער מונט דיט תורה גגעבן האט • זו לערנן זו דיט אמתן מוז׳ (נשים) •
דיט (מנהגים קלים וקשים) • דרוסט האב מיך דיט אנהגיט זמן דרוקן • איט טיני
נייטי קופ׳ר סטוקן • מוז׳ וויל מן היבן איט (מוצאי שבת) זו נאכט • איט גוטט ברא׳כט • דיט ווייל
גאט דער מ׳אעב׳ט • האט דיט נאכט נוס טאג גיאכט • היר נאך דעס סדר פ׳ון דער וואך מוז שבת
קדש מוז דער נאך דאס חדש (לטי׳) מוז מ׳ז וואז זיך מיס חודש טוט זו טרא׳מגן • פ׳אר (ימים טובים) כא
מדר מנדרי טמגן • מך וואז מן דס גגן יאר פ׳ר (תפלות) טוט זמגן • דרוסט טוט היט בייא זו זמ׳ן •
מוז טוט דיט טיני אנהגיט קמ׳ן • דען זעלבר סינר דרוק
מיז מזא בלר ניט ווידר זו סמ׳ן :

מוצאי שבת

מן וואדט ביז קען נאכט מי מן (ברכו) זאגט • מוז׳ מי מן (והוא רחום) מן היבט זאגט מן (לדור דור) ש״ז
ברך) מוז (למנצח בנגינות) • מוז מן זינגט (והוא רחום) איט מיינס היפטן (ניגון) דז מן דען נגן
טבה זינגדיג הין ווענק בלייט • מך דער וויל דיט (רשעים) ווידר מן דאז (גיהנם) גין ווענזאן
(מעריב) גזאגט האט ברוסט דינט מן עס זאמנגדס זיט ניט מזא בלר דריין גין • ווען מן (כרכו) גזאגט
האט זא זאגט מן (אשר ברברו מעריב ערבים • אהבת עולם אל מלך) • מן זוז זיך זער פ׳ליסן זו (הקב״ה) ווען
מן זאגט דען (פסוק שמע ישראל) • ווען מיינר ניט לערנן קאנט זא זאל ער דאך זעהן דאז ער דען פסוק
זאגט מוז דס ער ווייט וואז ער זאגט • זא מנטפ׳נגט ער מויך זיך דס ער גאט יתברך מיבר מין קיניגט
מוז דאז גאט יתברך מיינג מיז • דרוסט זאל זיך קיינר טענאן דז ער גיט זו מיינס לערנר דז ער מיס דען
פסוק זאל לערנן • דען עז מיז בלר גלערנט • מוז׳ מיז מזא מיין גדולי (מצוה) ווען מן מ׳ן (בכוונה) זאגט כון
מן טוט דרוסט דיט מוגן זו דס מיס ניקט זאל מיס ווגג זיין דאז מן מעלט פ׳ר הינדרן פ׳ון דער (כוונה) data
מן ווייל מיך דיר זאגן דיט גאיין (כוונה) פ׳ון (פסוק) • (שמע ישראל) מיז טייטט הער ישראל • עטלכי ד״ר
פ׳ר פייטטן עס פ׳ר נעס ישראל • ה׳ גאט דער דא מיז גזוזען מי ניקט מיז בטמ׳ן גוועזן • (אלהינו)
מוזר גאט דער דא מילונדר נאך מיז • (ה׳) גאט דער דא מיז מיארטמ׳ן ווערט זיין • (אחד) זאל מן
דיט (אל״ף) פ׳ון (אחד) ניט לנג דיגן • (אחד) מיז טייטט מיינג • מוז זאל דיט (דל״ת) לנג דיגן מוז זאל
דענקן דז גאט מיז מן מ׳ז פ׳יר עקן דער וועלט מוז גיבט מויך מ׳ן זאלן מכטוג מוז מיז מיינלג • וויט
דאז מן (אל מלך) זיין לוייט הונדרט מוז׳ פ׳ינף מוז׳ פ׳ירלג ווערטר ביז מן (אמת) • דרוסט זאגן מן מיין דר זאז
טייל (קהלות) דיט (חזנים) ווידר הוך (ה׳אלהיכם אמת) דאט זיט עס ווענן אלין לוייט הונדרט מוז׳ מכט
מוז׳ פ׳ירלג גלייך לייט דאז אענטן גלידר זיין • מיין טייל זאגן דיט דרייט ווערטר (אל מלך נאמן) דז זיט
דען (חשרון) גלן אכין • דען (אל מלך נאמן) גהערט ניט זו (שמע ישראל) דר נאך (אמת ואמונה השכיבנו
ברוך ה׳לעולם אמן ואמן) יראו עינינו) האלב (קדיש) • דר נאך מורט מן (שמונה עשרה) • מן בוקט זיך
ווען מן זאגט (ברוך אתה ה׳) • מוז ריכט זיך ווידר מויך ווען מן זאגט (ה׳) • מוז בוקט זיך מך מיז זו
(ברוך אתה ה׳ מגן אברהם) • מן דארף זיך ניט בוקן זו מיטליכר (ברכה) נ יתרט פ׳מרגן מן (שמונה עשרה) •
מוז זו (מגן אברהם) • מוז׳ זו (מודים) • מוז׳ זו (הטוב שמך ולך נאה להודות) • ווען מן הלט מן (ומלמד לאנוש
בינה

40868

בינה) זא זעלט מן (אתה חננתנו) מיין • דר נאך מורט מן (שמונה עשרה) גגן מויט • ווען מן האט מויז
(אלהי נציר) זא טריט מן דרייא טריט הינטר זיך מוז ווענט זיך מויך דיט לינק זייט מוז זאגט (עושה שלום
במרומיו) דער נאך מויך דיט רעכטי זייט מוז׳ זאגט (הוא יעשה שלום עלינו) • דער נאך פ׳מר זיך מוז׳
זאגט (ויעל כל ישראל ואמרו אמן) • מן גיט דרוסט הינטר זיך גלייך זא זיך מיינר טייד מב פ׳ון זיינס הערן
ווען ער זיין גבעט האט גטמן פ׳ר מיס • נאך מיין (טעם) דרוסט דז ער מיז גסטנדן מויך מיינס הילגן
מורט ווען ער תפלה האט גטמן • ווען ער דר נאך מויז האט זא דרך ער ניט בלייבן סטין מס זעלבגן
מורט • מוז בלייבט מזא מיין וויג סטיל סטין מן דעס מורט ווא ער (עושה שלום) מיז מויט גגן • מוז
גיט דר נאך ווידר מן דא מורט ווא ער מיז (שמונה עשרה) גסטנדן • דען זאלט ער מזא בלר ווידר הין זו
לויפ׳ן זא ווערט מן ניט דר קענן דז ערש האט גטמן פ׳ון (דרך ארץ) ווגן • מוז מזא טוט מן מיאר דחרן
ווען מן (שמונה עשרה) מורט • דר נאך הלב קדיש • מוז זאגט הוך דען ערסטן פסוק פ׳ון (ויהי נועם)
דיט ווייל מן אגן ווידר (מלאכה) טמן • (משה רבינו) האט יטרא׳ל גבענסט איט דעס פסוק דא זיט דא
(משכן) האט מויט גבויאט • דער חזן זאגט ווידר הוך (אורך ימים אשביעהו) • דען מזא מיז דער (שם)
גגן דער מוז דעס (מזמור) גיט • (ואתה קדוש) דז מן (ובא לציון) טטיט • דר נאך גגן (קדיש) • דען
זאגן (ויחזלך) • עס זיין מייטל (פסוקים) פ׳ון (ברכה) • דיט ווייל דיט ווא מן היבט זאל מן מייטל
(פסוקים) פ׳ון (ברכה) זאגן • מוז׳ (שיר המעלות • קדיש יתום עלינו לשבח) • זא מיינר האט פ׳ר גע מן
(אתה חננתנו) זו זאגן דרך ער דרוסט ניט ווידר דא׳גגן (שמונה עשרה) • דיט ווייל ער האט (הבדלה) זו
אלן מיז ער איט (הבדלה יוצא) • זא מבר ווער מיס לנד וואז מן ניט (הבדלה) אכט מיבר ווין דז קיין ווין
ווער זא אוזט ער ווידר (אתה חננתנו) מורן • הינטן ווייל מיך סרייבן וואז מן פ׳ר געטן האט מין (שמונה
עשרה) עטוויס מיין זו זעלן וואז מן ווידר פ׳מרגן מן היבט • מדר מס זעלבגן מורט זאגט וואז ער פ׳ר
געטן האט • מין מין טייל (קהילות) אכט מן (הבדלה) מין דר טוזן • מן גיט הייס מוז זינגט (זמירות)
זאגט פ׳ון אמל (אליהו הנביא) • דען עז מיז מזגז פ׳ר הייטן דאז (אליהו) ניט קומן ווערט מס (ערב שבת)
מדר (ערב יום טוב) דיט ווייל מן מוז איסיג מיז • דיט ווייל מן מילונדר סבה מוז מיז דז דיט לייט ווידר
קומט דאז ער אגן קומן דא רופ׳ן איר מין דאז ער
זאל קומן • מיין טייל זאגן עס מיז גוט נוס (זכרון)
ווען מן מופ׳ט נענט (אליהו הנביא) יוס טבה זו נכט •
מך המבן איר גלערנט דאז (אליהו הנביא) זעלט זיך
מונטר דען (זרע הדעת) מי (גן עדן) מוז טרייבט דיט (זכות)
פ׳ון יטרא׳ל דז זיט דען סבת המבן גהלטן • מוז׳ מן ניט
מן מיין קערן דיט גלייך מז מיין פ׳מקין מיז • מוז׳ נעמט
מיין (כוס) איט ווין מן דיט הגט מוז׳ מן מכט מטענדיג
(הבדלה) איט הולר סטיס מוז זאגט מזא :

הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת יה יי ויהי
לי לישועה • ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה • לי׳ הישועה על עמך ברכתיך סלה • יי צבאות עמנו משגב
לנו אלהי יעקב סלה • ליהודים היתה אורה ושמחה וששון
ויקר • כברי מורנן ורבנן •
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן •
מוז מיט מויז ווין מויך דר ערדן מי דיט (ברכה) מויז מיז •
נאך דער (ברכה) דרך מן ניט מויז סיטן • דען עס מיז
מין

מיין סאמך דען ווין • אן סיט דרוק מוז דען עס מיז מיין גוטר סיאן דאז אן ווין פֿר סיט • אן נעאט
דען בעלר דר נאך מין דיא לינק הנט מוז דיא (בשמים) מין דיא רעכט הנט מוז אכט :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים :

דען מויך וואז אן ברכה אכט אוז אן מין דיא רעכט הנט נעאן • אן סאעקט דרוק זו דען (בשמים) דיא
זייל מיין (נשמה) הינזעק גיט דיא דער אענם המט גחט אין מס טבת מז מין דר זומכן • מיין מדרר
כעס דרוק דז דאז (אש של גיהנם) מס טבת ניט טטינקט • ווען מן טבת מוז גיט דז דיא (רשעים)
ווידר דריין גין מ טטינקט טז ווידר דרוק טאעקט אן זו דעס (בשמים) • אן טוט דיא (בשמים) מוז דער
הנט מוז נעאט דען בעלר דען ווידר מין דיא רעכט הנט מוז ב זיכט דיא • נעגל פֿון דער לינקי הנט בייא דער
הברלה קערן • אן ביגט דיא פֿינגר מין דיא הנט דאס זיא מיין סאטן געבן מין דיא הנט • מוז טטרעקט
דיא פֿינגר דער נאך מוז מוז בזיכט דיא נעגל דז אן קאן דר קענן בייא דעס זיכט דז זיא ווייטר זיין מז
דיא פֿינגר • מוז זאגט :

Cur digitor sinistra
cornu ungue apicis

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ :

מוז נעאט דען בעלר מין דיא לינקי הנט מוז בזיכט מך מז דיא נעגל פֿון דר רעכטן הנט • אן בזיכט
דרוק דיא נעגל ווייל דאס קליידר דס (השם יתברך) גאמכט המט (אדם הראשון) דא ער נאקיט מז גוועזן
מז ווי נעגל גוועזן מוז דא טבת מז מוז גגן גוועזן זא מז פֿינסטר גוועזן זא הוט מרס גגוואן בוויא סטין
מוז המט זא ווידר מנדר גטלאגן מז פֿייאר הרוז גגן • דרוק בזיכט אן בייא דעס זיכט דיא נעגל •
דער נאך נעאט אן דעס בעלר מין דיא רעכט הנט מוז זאגט :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּאֵי הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל :

Lavi

מוז סיט ווידר מוז • מוז טרינקט • מין טייל וויסן דאז אנדר דיא מוזגן איט דעס הברלה ווין •
דיא ווייל עס פֿון דיא (מצוה) ווערגן הער קומט :

Genu colubri

מן המט דען סדר דז דיא ווייבר ומאטר ליהן מזוז כלר נאך ברכו • דען דער ברונן פֿון אריס מז
מין (ים פֿון טבריא) מוז פֿר איטן זיך איט די זעלבגן וויסיר מין די מגדרי ברונן • אעלט זיך טיקן
דאס דער זעלב ברונן מס טבת זו נכט זו דעס קעס דער דא ומאטר טעפֿט • דען וועלכר דער דא
טרינקט פֿון דעס ברונן פֿון אריס דער ומאדר גהיילט ווען ער סון פֿער פֿרמגלוזין ווער • מין אמל מז
מין פֿרוזיא גמגגן ומאטר הולן נאך ברכו • מוז מז מיר עבן ביקומן דער ברונן פֿון אריס מוז זיא מז זו
לאגן מוזען גיבליבן מזא המט דער אמן גיל רגט מיבר זיא • מוז זיא זו דען קרוג פֿמלן פון וועגן פֿמרכט
לאמרן מירס אמן מוז ומז דאס ומאטר ספרילט מויך זיין לייב דא ומאר ער גיהיילט דרוק זאגן דיא (חכמים)
מין לאמרגיגר ברעגגט ניקט מין דר פֿון מז זיין לאמרן • ער העט ומאול דאז ומאטר גיטראנקן זא ווער ער
גאנז גיהיילט :

Bagt. Bagt. Bagt.

דיא טאג פון דער גנץ וואכין

ווקלט דיא (רצועות) מוס דען מריס מולמוס דיא פינגר גלייך ווי (שדי) • מן זאל זעהן דיא מן קומט
פון ערסטן לו דער (תפילין של יד) • דען זאלט מן קומן פון ערסטן לו דר (תפילין של ראש) מוז זאלט
זיא שטין לאזן ווערט עס דר (תפילין) מיין סאנר זיין • דיא (תפילין של ראש) מוז מן זעהן מס קומפל
דס מן ניט דמרף דיא הויב דריבר ליהן • מבר דיא (תפילין של יד) ליגט ניקס דרמן חזן מן זיא סון ניט
זיכט • מוז מורט (ברוך שאמר) מיט מיינס הסטן (נינון) • מוז זאגט פר זיך דיא (זסירות) מוז (ויושע)
מוז זאגט (ישתבח) דר לו • דען מן דמרף ניט (מפסיק) זיין ביז נמך (ישתבח) • עס ווער וואול גוט דיא מן
ניט (מפסיק) ווער ביז גלן נמך (שמונה עשרה) • נמך דעס דער (חזן) זאגט (ישתבח) ווען (מנין) מין דר
טול מיז זא זאגט מן (קדיש וברכו) • דיא וויל דער (חזן ברכו) זאגט זא זאגט דאס (קהל יתברך וישתבח
ויתפאר) • מז עס מין דען (תפלות גסריבן סטיט • מוז [את ה'אלהיך תירא) • מוז דר נמך זאגט מן
(ברוך ה'המבורך לעולם ועד) • מוז מן זאגט (יוצר אור ובורא חושך) • מוז (והאופנים לאל ברוך נעיכות
אחבה רבה • אל מלך נאמן) מיט (כוונה • אמת ויציב) ביז מן (גאל ישראל) • דער נמך סטיט מן מויך
מוז סטעלט דיא פיס לו מנגרר מוז זאגט (שמונה עשרה) לנגום מוז בוקט זיך פורכן מוז לו (מגן
אברהם) • מוז לו (מודים) • מוז לו (הטוב שמך ולך נאה להודות) : מן דמרף ניט דרינן רידן
(אפילו לשון הקודש) • דען מיך זאג מיך דאס • וואו מן ניט דמרף רידן : דמרף מן (לשון
הקודש) מיך ניט רידן • מן זאגט ניט (אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה הה) •
לימרט דער חזן זאגט עס (ווי וואול מיין טייל זאגן עס) זונדרן היבט מן [שים שלום] • דער נמך זאגט
דער (חזן) ווידר הוך (שמונה עשרה) • דס ער אוליה מיז די ניט קמנן מ.רן • מוז זאגט (נקדש את שמך)
מוז מן הפט מיבר זיך ווען מן זאגט (קדוש) • דען דער פסוק גיט • (וינועו אמת הסעיפים מקול הקורא)
דס מיז ווי דיא דיא זיין זיך ווען מן זאגט דס הרפטה • ווען נון דאס המלן מדר סטיין
טוט זיך רידן פון סט.ק דער (קדושה) ווענן • (לא כל שכן) דס זיך דער אענט זאל רידן ווען מן זאגט
קד.טה דיא (גמרא) טוט מך זאגן דס לו קדושה זאלן המבן (ישראל) דס הערן מונפר זיך • דער (חזן)
זאגט (לעומתם ברוך יאמרו) • דז קהל ענטוורט (ברוך כבודו' ממקומו) • דער (חזן זאגט ובדברי קדשך)
דס (קהל ענטוורט ימלוך ה' לעולם) • מוז דער (חזן) מורט פר זיך מוז' ווען ער המלט מן (מורים) זא דינט
ערס דא איט דס דאז קהל זאגט דז לאזן (מורים) • עס הייסט (מורים דרבנן) דען פיל (רבנים) הבן עז
(מתקן) גיוועזן מיטלכר מיין סט.ק דער פון • מוז מורט מך (אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה) • מן
זאגט (יהי רצון לו וישמרך מוז ויחנך) • מוז ניט (אמן) • די וויל די ברכה ניט גמר מוז מיז • מבר ווען מן
לו (רוכן) גיט זאגט מן וואול (אמן) • מוז (שים שלום) • דער נמך זעלט מן זיך נידר מוז דעקט דז פניס
לו מוז זאגט (רחם וחנון) ווא מיין (ספר תורה) מיז • דען איר לערנן עס פון פסוק • וואו קיין (ספר
תורה) ווער דרף מן ניט דז פניס לו דעקן ווען טון ניט (מ.ין) מיז מוז מן דז פניס לו דעקן וואו מיין (ספר
תורה) מיז • דס מאדגן ליינט מן זיך מויך דיא דעלט זייט פון כבוד דר (תפילין) ווענן • דס נכט מויך
דיא לינק זייט • מן דעקט דאז פניס לו • מיין (טעם) דען מין (ירושלים) מיז מיין מיטלכר פיר מילן
ווייט פון זייגס (חבר) גסטנדן ווען מן המט תפלה גטמן דז דא קיינר ה מט זאלן הערן דעס (וידוי) פון
זייגס חבר • דרום טוגן איר מך מז דס גלייכן דז זיך מיין מיטלכר פר בערגט איט דעס פניס לו דעקן
כלואר מז ווענט ער ניט הערן דיא תפלה פון זייגס חבר • מוז דר (חזן) סטיט מויך מוז זאגט (ואנחנו
לא נדע) • דר נמך הוב (קדיש) מוז (אשרי מוז למנצח מזמור לדוד • ובא לציון קדיש שלם • עלינו לשבח
קדיש יתום) • מין עטלכי קהלות זאגט מן (שיר היחוד) • מוז מן ליגט דיא (רצועות) פון דיא
(תפילין של יד) פון דעס פינגר מוז טוט (תפילין של ראש) מרמב מוז ליגט זיא לו מוז' דער נמך דיא
(תפילין של יד) דא איט ווען ער אמרגן ווי ווידר (תפילין) ליגן דז ער גוס ערסטן קומט מן דר (תפילין
של יד) • מוז ליגט דר נמך דאז (מלית) לו • מן זאלט (בכבוד) הלטן דען עז מיז זיין בעסט קלייד :

מן זאל וואול מיין גמנגן טמג מיין (ארבע כנפות) מן טרמגן עס מיז גלייך ווען מיינר מיין זאך ניט ווי

דיא טאג פון דער גנץ וואכין

פרלגעטן דא אכט ער מיין קופל מן גירטל • דא איט ווען ער דז עלב מן זיכט זא גדענקט ערס
מזא מזמך דס (ארבע כנפות) ווען ערס מן זיכט גידענקט ער מן מלי אלות דיא מיס גיבמטן זיין • עס
ווי ס וואול מידר אן דס אעטה דאז מיינס [תלמיד חכם] ביגעגגיט מיז גיוועזן איס מיינר (זונה) דז ער
מיר לו ליב מיין ווייטן ווענ נמך גילוגן מוז מיר פין געלט גיסענקט מוז' זיא המט זיך נמקט גיזעלט מויך
קעסטליכי בעט דא ער המט ווען לו מיר גין מוז'איט מיר לו סמפין המבן דא המבן מיס דיא (ציצית)
מינטר זיין פניס גיטלמגן • דא מז ער הינטר זיך גמנגן מוז'זיין (יצר הרע כופה) גיוועזן זא המט דיא
זונה ווען ווסן ווסס ער פר מיין (חסרון) מן מיר המט גפונדן • המט ער געגטפרט ער המב זיין טאג
קיין טענר אענט ניט גזעהן • מבר איר (יהודים) המבן מיין אלות דיא הייסט (ציצית) דינקט מיס גלייך
זיין מז פיר (ערים) דיא (עדות) זאגן מויך דיא (עכירה) • זא המט דיא זעלביג (זונה) מיר (סמין) דאז
דריטיל דעס (מלבית) גסע קט • מוז דאז מנדר דריטל לו (צדקה) מוז' מיז דעס ובלביגן (תלמיד חכם)
נמך גילוהן מין זיינס (בית הפרדש) מוז' מיז מיין פרואי יוד גוומרדן מוז' המט דעס (תלמיד חכם) גמואן
דס זיא מיין ריבלן מיז גוומרדן • דיא בעט דיא זא מיס איט (איסור) המט מן גאכט זאל איט (היתר)
ווידר מן גאכט ווערן • מוז המבן פרואי קינדר גהט איט מנגדר • מן זאל זעהן דז מן קיין (פסול שלית)
מודר (ארבע כנפות) בענטט • עס מיז מיין (עבידה) דס מן מיין (טלית) מן המט ווען עס (פסול) מיז
ווען מן סון קיין ברכה דריבר אכט מוז ניט ווא אענלי ווען ניט מון טלית מן דער סול זיין גדענקן
זיא המבן דמך מיין (ארבע כנפות) מן • מוז טוט מיין (פסיל טלית) מויך • דען מיטליכט קלייד דס
(ארבע כנפות) המט אז (ציצית) דרמן המבן • מוז דמט הרט קיין ליניה ניט :

נאך סול זאל מן לערנן • ווען מיינר סון ניט לערנן קמן זא זאל ער ליימן מן טייטט טטרמך ביכלי
מלי טאג מיין ווינג • דען איט ריכט פון ערסטן דעס אענטן ווען ער מיז גיסטמרבן מוב
ער מלי טאג המט גילערנט זיין ליל ווינג מדר פיל • מן זאל גיוזין מיין סטיקלין ברוט לזעטן לוס מן בייסן
דען מוגרי (חכמים ז'ל) זאגן דרייא מוג זעלביג (חולאים) זיין מן דער גמלין • מוז מיין סטויקלן ברוט דס
אמרגן מוג'מיין ווינג ווטיר טרייבט זיא הין ווענ • (מביר רש"י ז'ל טרייבט וקיתון של מים למי שאין
לו יין) • מוז'זאל דר נמך זיין הנדיל מויך ריכטיג טרייבן • ווען עס לו איטמג קומט דז ער ווי עטין זא
זאל ער זיך פר אזן מוב ער זיין (צורך) קליין מדר גרוס טמן ווי • דען וועלכר עטט מוג'טוט ניט זיין לורך
מיז גלייך מז מיין מוכן דעס מן הייגלט מויך מט • דס גיבט מונטן קיין הין ניט • עז מיז מך מיין עבירה
ווען זיך מיינר זונטט וועלט מויך הלטן • מזא מופט זאל ער דיא הענד ווטשין מוג'דיא (ברכה אש ר יצר)
זאגן ווען ער זיין לורך גטמן הט • ווען מן דר נמך לערנן מדר מורן ווי זא זאל ער (על נטילת ידים) זאגן
מוי (אשר יצר) • ווען ער כון ווי עטין זא זאל ער זיך ווטשין פון מיינס (כלי) דז לויטר ווטר רינן מיז •
מוג'דז קיין (מלאכה) מיז ווטרדן גיטמן איט דעס ווטיר • מז ווען דא ווין מיין גיקויטלט ווער גיוומרדן
מדר דס גלייכן • מדר סטינקדי ווטיר דס קיין (כלי) אכט זיא טרינקן • מוז'זאל וועטן דיא הענד
סיט פיל ווטיר מיבר דיא הענד זא ווערט דיר גמט (יתברך) פיל גוטט געבין • מוז'זאל אכן די (ברכה על
נטילת ידים) מי ער זיך טריקנט • מוז'זאל זיך וואול טריקן דען ווענכיר דר דא עסט איט נמסן הענדן מיז
גלייך מז זין ברוט ווער (טמא) • מוז זאל ניט רידן ווגדר זיך זעלין לוס טיס • מוג'פום מיינס גגלן ברוט
(ברכה) אכין אן זאל ניט (ברכה) אכין מן דעס מרט ווא לוויא ברוט לו מנגדר זיין גיבמכן דען עז מיינט
זיין מז ווען עז ניט גלוער • ער זאל מיין סניט טמן מין דס ברוט • דמך ניט מזא טיך ווען מן דס קליין
סטיק מויך היב דס דא ווטרד דז גרוס טטיק הירמב פמלן • מוג'זאל דריין טגיידן ווא עס מס בעסטן
גיבמכן מיז • מוז זאל די הענד דריך ליגן • מוג'זאל זאגן :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רַמוצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ :

זאל מ טלכמיין גוטן ביסן געבן ניט קרגלך מוג עס ווז דיר גמט בטערט • המסטו ווין זא אכט מן

(פרי הגפן) דריבר • מבר מיך ווטר דרך אן קין ברכה אכן • מבר ווען אן ווסר טרינקט ניט מיט עסין
זא אכט אן (שתכל נהיה בדברו) • ווען דאס געסין המטט זא טוט דיא אעסר פוס טים • דען מיינר
המט מיין אמל גדמכט מס (חורבן) דא ער (וכ"א ירושלים) גזמגט המט מוג הוט איך זעלברט מיין אעסר
מין ווגדאס הערן גסטמכן • מיין מגדדר טעס דער טים דער עגגט דעס אעגסן זיין לעבן דען ער
הוט געסט מוג אכט (ברכת מוג ברכה) • דרוס זאל ניט זיין דס דא קארגט דא זעבן • מוג פר געס
ניט לו בעגסן • אן זאל בעגסן לאן דעס מורט וואו אן געסן המט • עס וואר מיין (תלמיד חכם) דער המט
געסן מויך דעס פעלד מוג המט פר געסן לו בעגסן זא זאגט ער לו דען דיא איט מיס גינגן וויא ער מיין
גילדני טוב העט פר געסן מס דעס מורט וואו ער געסן המב • דס טעט ער דרוס דס ער וואלט ווידר
אן דא מורט גין לו בעגסן וואו ער געסן המט • מזא גטאך מיס מין גס דס ער פמגד מיין גילדני טוב
מס זעלבגן מורט • ווען דרייא איט מגגדר עסין זא דארך קיינר ניט מין זיין זאך בעגסן • נייארט איט
(מוגסן) אוז אן בעגסן מבר מין מיין (גבר) הוז טאר אן ניט איט (מזמן) בעגסן • מוג וואס דר אענס
(הואה) המט מויך דעס (עולם) עז זיא עסין טרינקן טאעקן אוז אן מוס מיין ברכה אכן מוג'גאט לובן:

איון צן (שעה) נאך איטמג היבט זיך דיא לייט (מנחה) מן מוג ווערט בזמיין (שעה) פר נכט :
אנחה גיט אן סולן מוג מורט לגגס (אשרי) דען ווערכיר מלי טאג זאגט דרייא אמל (אשרי) מז
מיס פר הייסן דס ער (חלק לעולם הבא) המט • מוג דער (חזן) זאגט המלב קדיש • מוג דאס
קהל מורט (שמונה עשרה) • אן זאגט ניט (אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה) נאך לו אנחה נאך לו
אעריב • דען דיא (כהנים) המבן קיין ווין דרכן טרינקן ווען זיא המבן ווענין ישראל בעגסן מיס (בית
המקדש) • דיא ווייל נון לו בזאגן מז אן אעכט ניט ניכטרן זיין לו אנחה מורד לו אעריב דרוס זאגט אן
ניט (ברכת כהנים) • נייארט אן זאגט (שלום רב) • פון דס ווענגן זאגט אן וואל (ברכה כהנים לו מנחה
מס תענית צבור) דא ווייל אן גיפאסט המט • נאך (שמונה עשרה) זאגט אן (רחום וחנון) איט דען פניס
לו גדעקט מויך דר לינקי זייטן גיגן מז מיך פאר גטריבן המב :

מעריב היבט זיך מן מיין טעה פר נכט מוג ווערט דיא גגן נכט • מבר דיא רעכט לייט מז ביז
גען איטר נכט עס זיא דען מיינר ווער [שכור] גוועזן מורד זגסט (אנוס) דס ער המט
ניט קענן מורין זא אמג ער מורין מפילו ביז עז מן היבט לו טמגן • מבר אן המט דען אנהג דס אן
(מנחה מוג מעריב) איט מגגדר מורט • דען אן אוכט זיך פון טרינקן לויסן (מנחה מוג מעריב) מוג'וואורד
ניט (מעריב) מורין • מך דיא ווייל דס קהל ביא מגגדר מז • זא מורט אן גלייך מך אעריב • וויא אן
(מעריב) מורט ווערטו פינדן ביא (שבתות) לו נאכט גטריבן • מוג מך דאס (קריאת שמע)
מויך דעס בעט לייאן :

מונטג מוג רוגרסטיג מורט אן אער מז מגדרי טאגן • דען (משה רבינו) מז מס דוגרסטיג מויך
מס היאל גגגן מוג דיא (לוחות) מגטפגגן מוג' מז מיס פר געבן וואדרן דיא זינד דז ישראל
המבן גאכט דס (עגל) מוג' מז מס אוגטאג ווידר הרמב קומן • דא ווייל דיא טעג זיין אין מן גינעס
מז מגדרי טעג דרוס זאגט אן אין (תחנה) • נאך (שמונה עשרה) זאגט אן טטענדיג לנג (והוא רחום)
דר נאך (רחום וחנון) • מוג' (ה'אלהי ישראל) • דר נאך (ואנחנו לא נדע) • מוג הלב קדים • מוג'
ארן אפים) • מוג' היבט מויס • דא ווייל דער (חזן גדלו) זאגט זא זאגט דאס (קהל לך ה'הגדולה) • מוג'
ליאגט דיא וואכן (סדרא) מוג רופט מויך דרייא אמגין • (כהן מוג'לוי מוג' ישראל) • קיגן (תורה נביאים
כתובים) • דר נאך הלב קדים • מוג'אן היבט דיא (ספר תורה) מויך מוג'ווייט מידראן דס (כתב) • מוג
דס קהל זאגט (וזאת התורה). • דער (גלילה) המט זאל זעהן דס ער דיא (ספר תורה גלילל) מז דיא גאט
פון דער (ספר תורה) מין דר איטן מז וואו ער (גולל) מז • דען ווען ער זא לו מגגדר לויג מוג דא זא
אעכט רייסן זא ווערט עז מין דר גאהט רייסן • זאל מך דא היפטט פון דער (מפה) לו דער (ספר
תורה) לו ווענדן • ווען ער מוז המט לו ווקלן זאל ער דז ענד פון דער (מפה) לוס (חזן) ווענדן • דא איט

אן ווידר לייאן ווי דז אן זיא ווידר קאן מ ווי טאן • מוג ניט דרך מוס קערן • מוג היבט דיא (ספר
תורה) ווידר מיין • דז קהל זאגט (הודו) • מוג גיט דעס (חזן) נאך • טוט דר (ספר תורה לכבוד לויה)
בז זיא ווידר מיס (ארון) שטיט • דר נאך (אשרי) מוג מורט פולנט מוז • מיין טייל פרואי לייט פסטן
מס מאגטאג מוג מס דאגרשטאג מז מיך מבן גטריבן המב :

מן זאל דיא (ציצית וואזל בורק) זיין • זא מיין פאדיס ווער מב גיבראכן מובן מיס לאך פוס (כנפות)
מדר וואו דיא קנעפל זיין זא ווער עס פסוג • ווען מבר מיין פאדיס מדר לוייא פערים ווע־ין
מבר גיבראכן מויך מיינר זייטן פון דען פיר פערים מוג'בליב מז פיל דא דס דער מב גיבראכן פאדיס
איכט מוס דען דוזין גין ווער עס כטר • ווען מביר מויך מישליכר זייטן פון דעס אכט פערים ווערין
לוזיא פערים גיבראכן ווער עס (פסול) ווען מון מישליכס מוס מיין פינגר גינג :

מן אג וואל וויסיר טר נקן דז אאדרגן מי אן מורט • מבר ניט מגדרי טפיז עס זי א דען ער נילט
עס לו מיינר (רפואה) :

דיא לייט דס אן אג מורן (אל מלך) מז מיין קליני ווייל מי דיא זון מויך די ערד קומט מוג'ווערט בז
דען פירטיל פוס טג עס זיא ווינטר מדר זאיר :

ווען מיינר ווענט מ בר פעלר גין אג ער (אל מלך) מורן ווען עז טון נאך פריא מז דיא לייט מז מיין
גנלי סעה פריאר • ווען דר פירטיל פוס טג הין ווענק ווער מוג'העט נאך ניט (אל מלך) גיארט
המט ער נאך מיין טעה פולן לו מורן :

מן טאר ניט מורן ער המב דען מיין מוגטר טייר לוויסן דעס הערלן מוג'דער (ערוה) דס דז הערן
ניט איכט דיא (ערוה) דרוס טוט אן מיין גירטל מן • אן טאר מך קיין (ברכה) אאכן איט
בלוסס היבט מוג'ניט ווא אענלי טון דעקן דיא המנט מויך דעס קאפל • דען דז זעלב מז פאר ניקט
גירעכנט • עטליכי זאגן ווען מיין מגדרר זיין הנט ליגט מויך זיין (חבר) קאפל זייא עז גינוג • אן טאר
מך ניט מורן מן מרטר ווא עס טטינקט :

ווען מיינר מיבר פעלר גינג מורט ער פר זיך ווען מון (לוחה) פון קוט מודר מוקס מודר פעערר פור
מיס מז • מבר לו מה פוס אענטן דרך ער ניט דר ביא מורן :

ווען מיינר מין (שמונה עשרה) טטונד מוג'מיין קינד ווער (משתין) זא טווייגט ער סטיל ביז אן ווסר
דרויך טיט • ווען מיינר מיין (נפיחה) לאטט מון גפער מין (שמונה עשרה) זא ווארט ער ביז
דער גטטאנק הין ווענק מז מוג היבט ווידר פארן • דרך דרוס ניט דיא הנט ווענן :

דער דא מ בר פעלר גינג מוג המט ניט ווייט לו דער הערבריג מז בעטר דז ער זיך מויך מין זייט
ליכט דז מן דיא (עוברים ושבים) ניט הינדרן מוג מורט דא זעלבן • ווערר דס ער מיס ווירטס
הוז מורט דען דיא לייט מיס ווירטס הוז הינדרן מיס • ווען מיינר מיס וואגן מודר טיך גינג אאג ער
וואול זינגדיג מורן • קאן ער מבר טטין מז עס בעסר • מז נאך דעס דז ער קאן לוס בעטטן כונה
המבן • זא מיינר רייט זא מורט ער פר זיך • מוג גיט איט דעס פעערר היטר זיך (עושה שלום) :

ווען מיינר העט פאר געטן לו מורן מדר דס מיינר ווער (שבור) גיוועזן מדר (חולי) גיוועזן • המט
ער דס אאדרגן פאר געטן לו מורן זא מרט ער לו (מנחה) לוייא (שמנה עשרה) דס ערטטי גיט
פר אנחה מוג'דס מגדר פאר דס ער פאר געטן המט לו אאדרגן • מוג'ווען ער דז ערטט זעלאדרן פון
ווענין דס זעלב דס ער פאר געטן המט ווער ער ניט (יוצא) • המט ער אנחה פאר געטן זא מורט ער
אעריב לוייא מאונה עטרה דס מגדר פון אנחה ווענן • המט ער אעריב פר געטן מורט ער דז אורגן
לוייא מאונה עטרה מוטטרן דס מגדר פון דס ווענן דס ער פר געטן המט • מס אאדרגן מורט ער דא
ערטט (שמונה עשרה) מוג'מורט מטרי דר ניך דס מגדר • ווען מיינר העט (מוכף) פאר געטן קאן ערט
ניט ווידר אוקן זיין ווענן דער זעלב טאג הין ווענק מז • ווען מיינר באזיר ניט גימורט העט זא קאן ערט
ניט ווידר אוקן זיין :

אם פרייטאג האבן ריא ווייבר דען זיטן די זיא חלה נעמען • זיא זאלן אויך נעמען זא גרוס אוז פון מי דריים אוז דאיגלג מייער אוז פטוים אין • אוז ווען דער טייג קלענער ווערזא דרפטן זיא ניט דיא חלה דר פון נעמען • דרוס ווען לוייט טייג ווערן דיא רא אלי ביידי קלין ווערן • אוז מלי ביידי זא מנדר ווערן זיא רא חלה דריבר נ נעמען • זא דעקט אן זיא זא איט מיינר לוועהלן מודר איט ווא מנדרסט דא עס זאל גלייך זיין מיט מיין טייג • דען דא זעלביג די אן דריבר דעקט בהעפט זיא זא מנדר אוז מיט גרעלנט מיט מיין טייג אוז נעמט חלה דרפון : אבר מיין טייג דער גרוס מיט אוז דא מי הלה דער . פון נ נעמען • דאמרך אן מיר גאר ניט נ דעקן • דען ער מיט וואול מיט דערלייך דס ער זיך וואול זעהן לאסט :

פרייטאג צו נכט

אם פרייטאג נ נכט גיט אן פריהר טולין מיט מן דער וואכן • אן זאגט קיין (תחנה נ מנחה) אוז מיאן (ברכו) זאגט זא מגלינדן דיא ווייבר הויך דאס אודר וויגלטט לויים לייכטר • דיא וויל זיא דאס ליכט פון דער וועלט האט אויס גוטט די זיא דען גוטן (אדם הראשון) אבר דעם האט • דא זאל זיא דא איט ווידר גהיילט ווערדן די זיא מגלינדן זאל אם שבת • עס מיט אך (שלום) אים הויז אען עס ליכט מיט • ווען זיא מגלינט האט • זא טוט זיא דאס ליכט אויז דער הנט • אוז המלט דיא הענט אויז גטפרייט אוז זאגט דיא ברכה :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת :

דיא ווייב אן מביר מיטליכי ברכה אוז זונט אכן מי אן דיא (מצוה) טוט מביר עס מיט דא ניט איגלך • דען ווען זיא זאלט דיא ברכה אמכן אוז דער נאך מגלינדן • זא דערפט זיא ניט די ליכט מיט דר המנט טטעלן • דרוס מגלינט זי פור פר טטעלט דס ליכט פון מיר • אוז המלט דיא הענד קיגן דען ליכטר דס זיא דאס ליכט אויך המלט דס עס ניט זאל סיין • כלואר זיא היטט עס אך דיא ברכה פאר גיאמכט • דא וויל זיא ניט לאסט איט מירן הענדן די ליכט סיין • ווען זי דען דיא ברכה גיאמכט האט זא טוט זיא ווידר דיא הענד היהועק • זא טיין דיא ליכטר העל אין דער גנן קאמר • דרוס מיט עס מיין (שטות) די זיא אך מיט טון אם (יום טוב) :

איון פרויא דיא פר געטן האט מיין אמל נ מגלינדן דיא אוז אל מיר טאג דרייא ליכטר מגלינדן • (סהגהות מוהרר"ם איסרלן ז"ל) :

וויא מן אורט אם פרייטאג צו נכט

מן זאגט פריא ברכה דיא וויל דיא זון נאך סטיט : דען עס זיין מיין טייל אקאוות דאס עס גנן גכט מיט

מיט ווען סון אן מיינס מנדרן נאך טאג מיט • אוז אך אוז אן פון דער וואכן אם זאגט (ברכו) איט מיינס היפטן (ניגון) אוז מרט ווא אן זונטט מרט ביז היגטן מן הסכבו ווען אן הלט מן (מעתה ועד עולם) זא לאט אן מוט :

וּפְרוֹס עָלֵינוּ סוּכַּת שְׁלוֹמֶךָ בָּרֵךְ אַתָּה יְיָ פּוֹרֵס סוּכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם :

אוז דאס קהל זאגט (ושמרו ביז אן ונפש) • הלב קדיט • אן מורט (שמונה עשרה ביז האל הקדוש) • אוז זעלט מיין (אתה קדשת) • אוז דר נאך (רצה ומודים) ביז אוים • דען היבט דר (חזן אן ויכלו השמים) אוז • אן זאגט עס טטענדיג • דען עס מיט מיין עדות דס דער בורא דיא וועלט האט בסאפן אן זיבקס טאגן אוז אל אס זיבנטן טאג גרוהט • ווען אן עדות זאגט זא אוז אן אויך די פיסן סטן • (מגן אבות בדברו) גנן אוים • גנן קדיט (במה מדליקין • קדיש יתום • עלינו לשבח) • אוז גיט במלוך הייס • ווען מיינר העט פר געסן אוז האט (אתה חונן) אן גהובן אודר העט ווייטר גזאגט פון דעס וואוכן סאונה עטרה זא מורט ער דיא זעלביג ברכה אויס ווא ערס מיין גדענקט אוז זאגט אתה קדשת דער נאך : אך מזא די אמרגן אודר נ אוך אוז נ סנהה האטט מ אן דן • ווען מיינר האט דס וואוכן שמונה עשרה גיאורט אוז ווער סון עושה שלום אויס גנגן היבט ער ווידר פמרגן אן • ווען ער אבר ניט עושה שלום אויס גנגן מיט זא היבט ער אן דיא זעלביג תפלה פון טבה אוז מורט דר נאך אויס שמונה עשרה : ווען איך מיינר העט טועה גווזן אוז העט ישמח משה נ מעריב גאורט אודר אתה אחד אודר אתה קדשת נ יצר ווער ער נאך וואול יוצא • עטלכי זאגן ווען ער העט אויך פר ווערקסלט ווער ער ניט יוצא :

עש איין לוייט מלאכים דיא טוגן דעס אענטן לויה אס זאגט אן איין הויז מייניר מיט מיין גוטר אלמך • דער אודר ניט גוט • אוז ווען אן פינד דס הויז הפט גלייט אוז דיא שבת ליכטר וואול ברענן אוז דער טיס היפס גרילט זא זאגט דער גוט טלאך עס זאל איין גאט ווין דען אודרן שבת ווידר אזא אן דען אודרן שבת ווידר אזא אן דען אודרן שבת ווידר אזא אן דען שבת ערין דען גאט יתברך טוט עס מיארטרן ביטערין אן זאל אזא בלר ניס טיס גין אז אען אויס דער סול גיט : דער סוק זאגט זכור את יום השבת לקדשו • דא זאגן די חכמים ז"ל גידענק דען שבת אז בלר ער מיין גיט אבר דען ווין דס איינט קרוש נ אכן • מי אן קרוש אכט זא דעקט אן די ברוט נ איט מיינר לוועהלן דרוס די דס ברוט ניט זאל זעהן איין טער די אן פאר ברכה אכט אבר דען ווין • אוז דס ברוט אויס פאר גינענט מיס פסוק • אז דא טטיט גיטריבן ארץ חטה ושעורה • דער נאך גפן • (עטלכי זאגן אן טוט דרוס דיא לוועהל דריבר • דען דער מן אויס גיפאלן ניט אויך דיא ערד • אונט וואורד ער איין איטוס גוואורדן • אבר עס אויס פאר פון היאל טויא גפלן • דער נאך דער (מן) גיפאלן אויך דעס טויא • אוז דען ווידר טויא גפאלן אויך דעס (מן) • דס דער מן אויס גלעגן לויטן לויטן טויא • דרוס אויס דא אך מיין גדעלטנים ליס מן • אוגטן מיין לוועהל אוז אבן מיין לוועהל אוז דס ברוט מין דר איטן • דיא פרוהן פרוהן אכן אך דיא פאסטיר אס שבת פון דעסט וועגן • דס דאס גפילכטט לויטן דען דעקן ליגט :

אונ' אן זיכט דיא ליכטר אן אז ווען אן קירוס זאגט • אונזרי חכאים ז"ל זאגן ווען אן גרוסיטריט טוט • די נעאט די פוינפט הונדרט טיל פון גזיכט דער אויגן יאוז דיא רפואה אויז דר נ די דא גזיכט ווידר זאל קואן • ווען אן דיא שבת ליכטר אן זיכט ווען אן קירוס אכט • דען לוייט אכל ר"ר אויז פינך הונדרט אן דער נאל :

מן היבט אן רוס הסטין כלו הטאיס • אן זאגט רר"ס יום הששי דר נ דרוס די דר שם פון ארבע אותיות פון איטלכר ערטטן ערטטן אן דיא פיר ווערטר אויז • אוז דרוס טטיט אן אויך ווען אן זאגט דיזי פיר ווערטר אוז זאגט ווא עס דא טטיט :